

Aksenttegn

Aksenttegnene hører til de diakritiske tegnene, dvs. skriftegn som ikke er bokstaver eller tall.

Venstrevendt aksent (` , grav aksent, fransk *accent grave*) ble før brukt i noen ord der e skulle uttales æ, men den er fjernet i gjeldende rettskrivning. Det heter *en premiere*. I uttaleangivelser i ordbøker brukes den for å angi tonem 2, dvs. som i *bønner* og *løker*. I nynorsk angir den fremdeles æ-uttale: låta –lèt (presens, nåtid)–lét (preteritum, fortid). Den brukes i noen fremmedord, f.eks. *à jour*. Hvis slike ord brukes i sammensetning, tas ikke aksenten med: ajourføre. Aksenten brukes både i bokmål og nynorsk for å markere forskjell mellom ellers like ord: *òg* (adverb; Vær med du *òg*, til forskjell fra konjunksjonen: du og (j)eg).

Høyrevendt aksent (´ , akutt aksent, fransk *accent aigu*) angir trykk i ord som *kafé* og *allé*. Det er valgfritt om en bruker den når en bøyer ordet: *alléen* eller *alleen*. Den angir tonem 1 i ordbøker, som i uttalen av *bønder* og *blomster*. Den brukes over e for å markere forskjell fra e i andre ord som ellers skrives likt: *én* (tallord), *en* (ubestemt artikkel). Det er egentlig feil å bruke den slik i andre ord, men det er vanlig og praktisk: *vár* (forsiktig), *var* (fortid av *være*). Men det er altså bare ved den ene av to homografer (ord med ulik betydning som skrives likt). – Vær nøye med å la aksenten vende riktig vei! Ikke bruk venstrevendt bestandig bare fordi den kanskje er lettere å taste enn høyrevendt.

Sirkumfleks (^ , ofte kalt «møne») brukes i bokmål i *et før*, *å føre* og sammensetninger. I nynorsk også i *vêr* (bokmål *vær*). Den markerer bortfall av en d-aktig lyd (ð) i gammelnorsk, som i *ferð* (reise) og *ferðugr* (ferdig, reiseklar).

Dag Gundersen, ordbokredaktør og professor i nordisk språkvitenskap